

Magyar Polgári Együttműködés Egyesület

Gondolatok a közoktatásról 1.

2024. június

A Magyar Polgári Együttműködés Egyesület kiemelt figyelemmel kíséri a közoktatás hazai helyzetét. Fontos céljának tekinti a pártpolitikai elfogultságtól mentes vitát, amelyben aktív szerepet kíván játszani. Ennek jegyében szerveztünk egy zártkörű találkozót kormányzati szereplőkkel, közoktatási szakértőkkel és gyakorló pedagógusokkal. Alábbiakban foglaljuk össze a vita során körvonalazódó helyzetértékelést és az ebből adódó feladatokat.

Az oktatás célja a kulturális örökség átadása, a nemzeti elköteleződés erősítése és a fiatalok felkészítése a jövő kihívásaira. Kulcsfontosságú szerepet játszik a hagyományok tisztelete, a bevált módszerek megőrzése és a valódi innovációk beépítése. Az oktatásnak nemcsak a munkaerőpiaci igényeket kell kielégítenie, hanem a diákok erkölcsi és kulturális fejlődését is szolgálnia kell. A konzervatív oktatás segít a diákoknak abban, hogy alapos ismereteket szerezzenek és kritikusan gondolkodjanak.

Az iskola az egész nyugati civilizációban válságban van, aminek a fő oka a posztmodern kultúra elterjedése. Bomlanak a családok, elenyészik a tekintély, túl gyors a technológiai fejlődés, aminek következtében évente van szükség újra tervezésre. A diákok többsége motiválatlan, megszokta, hogy szinte erőfeszítés nélkül jusson hozzá az anyagi javakhoz, biztonságban élje az életét, miközben jelentősen megszorodtak a jogai, és csökkent a felelőssége. A fiatalokra nagy mennyiségben rázuhanó információ feldolgozhatatlan, ezért folyamatosan nő bennük a feszültség. Hazánkban további nehézséget jelent az, hogy jelentősen magasabb bér, és várhatóan jobb munkakörülmények megteremtésének az ígéretével sikeresen csábítják Nyugatra a magasan képzett értelmiséget.

Az oktatás nemzeti ügy, szinte mindenki érintett benne, mint diák, tanár, szülő, nagyszülő vagy munkaadó. Elkecsesedett, átpolitizált vita folyik, melynek gyökere elsősorban kulturális természetű. Nem állják meg a helyüket azok a nyilvánosságban gyakran elhangzó vádak, miszerint a magyar közoktatás rosszul teljesít, a csőd felé közelít. Az OECD nemrég kiadott jelentése szerint egy átlagos általános iskolai osztály kevesebb tanulóval működik, mint az OECD országok átlaga. Kisebbség az egy pedagógusra jutó tanulói létszám, Magyarországon tehát nagyobb figyelem jut egy tanulóra, mint azt az elfogult belső kritika sugallja. Alacsonyabb az évismétlők és az iskolarendszert középfokú végzettség nélkül elhagyó fiatal felnőttek aránya is. Akiknek a szülei viszont nem rendelkeznek legalább középfokú végzettséggel, nagyon kis eséllyel szereznek nálunk diplomát, tehát a társadalmi

mobilitás rendkívül alacsony (HU: 7%, OECD átlag: 19%). Az oktatásra fordított kiadások az elmúlt években nőttek, de még nem érjük el az OECD átlagát (a GDP 4,1%-a vs. 4,9%)

A középfokú végzettség nélküliek pedig jelentős hátrányban vannak a munkaerőpiacon.

Tilos kapkodni, csakis jól átgondolt, nemzeti konszenzust élvező átalakítások fogadhatók el, melyek bevezetésére évtizedes távlatban nyílik lehetőség. Megkülönböztetendők az oktatás céljai és módszerei az uniós fejlettségi átlag felett álló Közép-Magyarországon és Nyugat-Magyarországon, valamint a nagyvárosokban és a leszakadó régiókban.

Az oktatás középpontjában a tanár-diák kapcsolat áll. Döntő mértékben az előbbi tevékenységétől függ, hogy mi lesz az utóbbiból, akinek a motivációja nélkül viszont lehetetlen eredményt elérni. Tanári feladat a tudás átadása és a diákok értékrendjének formálása is. A tanárok személyes példamutatása, erkölcsi iránytűje és elkötelezettsége az oktatás iránt nagy hatással van a fiatalokra. Mindezt akkor kérhetjük rajtuk számon, ha több évtizedes, kormányzatokon átnyúló távlatban biztosítjuk a valóban kiváló tanárok tekintélyét, az alkalmazott módszereik megválasztásában élvezett – a felelősséggel együtt járó – szabadságát, valamint a kiemelkedő bérezésüket. E téren idén komoly előrelépés történt, s ezt továbbiak kell, hogy kövessék. Szerezzék a diák az iskolában minél több élményt, de vegye tudomásul ő és a szülei is, hogy erőfeszítés nélkül nincs eredmény.

Kiemelt jelentőségű a tanárképzés, melyet szintén alakítani kell a megváltozott világhoz (digitális oktatás, lexikális tudás átadás szűkítése, speciális igényű gyerekekkel foglalkozás legyen a tananyag része).

Az iskolai tantervnek átfogónak kell lennie és tartalmaznia kell a klasszikus tárgyakat, mint matematika, történelem, magyar nyelv és irodalom, természettudományok, idegen nyelvek. Túl sok azonban az elsajátítandó lexikális tananyag. Ha ennek a mennyiségét fokozatosan csökkentjük, bővíthet a művészi és testedző tevékenység, csökkenhet a kötelező heti óraszám. Ez utóbbi éves összevetésben egyébként az OECD átlag körül mozog. A heti óraszám csökkenése elősegítené, hogy a tanár és a diák a megszokott frontális oktatás keretein kívül személyes kapcsolatba is kerüljön egymással. Ez elérhető például a tanárok adminisztratív terheinek csökkentésével. Bátorítani kell a diákokat és a szülőket, hogy a speciális szaktárgyi érdeklődést fakultáció, illetve szakköri foglalkozások keretében elégséki ki, ehhez meg kell teremteni a feltételeket.

Nagyon fontos, hogy a speciális nevelési igényű gyerekekre legyen elég forrás és figyelem. Ez ma nem így van, pedig egyre több ilyen gyerek kerül be az oktatási rendszerbe. Az ilyen gyerekekkel foglalkozó pedagógusoknak extra juttatás kellene, hogy járjon.

Fontos feladatok:

- Az oktatási rendszer folyamatos felülvizsgálata, a konzervatív értékek beépítése a tantervekbe.

- Legyen kiemelt cél a felzárkóztatás és a társadalmi mobilitás megteremtése. A felfelé nivellálást csak így érhetjük el.
- El kell érni, hogy a legkiválóbbak itthon maradjanak. A külföldön tanulás a tapasztalatszerzést, okosodást szolgálja, de utána térjenek haza fiataljaink.
- A társadalmi párbeszéd elősegítése az oktatás jövőjéről, és a közösségek bevonása az oktatási folyamatokba. Folyjon jobbító szándékú vita, hisz mindenki közös ügyéről beszélünk.
- Innovatív oktatási módszerek kidolgozása, amelyek tiszteletben tartják a konzervatív értékeket, miközben alkalmazkodnak a XXI. század kihívásaihoz.

Támogatjuk az okos eszközök használatának korlátozását az iskolában. Ennek kivitelezését az iskola oktatói közösségének kell megoldania, az általa legjobbnak vélt módon. Készüljenek fel a diákok a közösségi média kritikus használatára, segítsük őket abban, hogy kiküszöböljék a káros tevékenységű felhasználói csoportok és influenszerek negatív hatását.

Az MPEE a vitát folytatja, s mindenkit, akinek van véleménye, arra bátorít, jobbító szándékkal abba kapcsolódjon be. A közös gondolkodás vezethet el oda, hogy a szereplők megértik egymást, s a gondolatokból aztán cselekvés születik.